

HRANILNICE NA TRATI, V GORENJI VASI IN V LESKOVICI

Na loškem ozemlju so bile pred zadnjo vojno naslednje hranilnice: Sorica, Železniki, Dražgoše, Češnjica, Selca, dve v Žireh, Dobračeva, Leskovica, Gorenja vas, Trata, Poljane, Stara Loka, Žabnica in loški zavodi: okrajna, ljudska, mestna in rajfajznovska. Mogoče je bila kje še kakšna. Navedene je likvidiralo posebno poverjenišтво za likvidacijo kreditnih zadrug leta 1947. Te hranilnice so delovale na združni osnovi in so bile strankarsko usmerjene.

Leta 1983 smo v posebni knjižici, ki jo je založil Zgodovinski arhiv Ljubljana, v 5. zvezku gradiva in razprav obdelali Hranilništvo na Dolenjskem in v Beli krajini in Hranilništvo v Škofji Loki. Že tam smo v uvodu omenili, da hranimo v arhivu še arhive hranilnic v Gorenji vasi, na Trati in v Leskovici. Zaradi finančnih težav smo se v publikaciji omejili le na zavode v Škofji Loki in Stari Loki.

Arhivom ostalih omenjenih hranilnic dosedaj še nismo prišli na sled. Mogoče so uničeni, mogoče so še kje pozabljeni, podobno kot so bili do leta 1978 arhivi loških in starološke hranilnice. Da zaključimo temo o hranilnicah, ki imajo ohranjene arhive, smo se v letošnjih Loških razgledih namenili predstaviti zgoraj omenjene hranilnice. Za ilustracijo smo pri tratarski in gorenjevaški objavili še tipičen dokument kot ilustracijo časa in delovanja.

Domačinom se oproščam, če sem pri osebnih podatkih kje kaj pogrešil. Podatke sem jemal iz zapisnikov, predvsem občnih zborov. Ti pa so vedno prinašali podatke za nazaj in napovedovali za naprej, kar pa se ni vedno zgodilo. Dejansko stanje pa se je seveda spreminjalo in ga je včasih težko izluščiti.

Hranilnica in posojilnica na Trati nad Škofjo Loko r. z. n. z. 1908—1947

Hranilnica je bila ustanovljena na Trati in se je uradno registrirala aprila 1908. Bila je klerikalno usmerjena. Ob registraciji so izdali tiskana pravila. Takoj so pristopili k Zdrružni zvezi in med leti 1917 in 1919 k Zdrružni centrali. Združeno območje sta bili občini Trata in Stara Oselica. Od večjih krajev je v ta okoliš spadala še župnija Lučine.

Pričetek uradovanja so naznanili pred farno cerkvijo na Trati in v Lučinah. Objavili so ga tudi v Bogoljubu. Ker je bila Trata večji kraj, sedež župnije in županstva, so občasno imeli v vodstvu hranilnice tudi župana. Vpliv župnika ni bil posebno izrazit, čeprav so župnijo mimo pravil izdatno podpirali. V primeru likvidacije zadruge bi ostanek čistega premoženja izročili županu za gospodarske podpore združnega okoliša ali pa uporabili za ustanovitev in podporo podobnega zavoda na Trati. V začetku so imeli uradne ure ob nedeljah

in praznikih popoldne, po prvi svetovni vojni pa večinoma dopoldne. Revizorji so jim pogosto očitali uradovanje izven uradnih ur. V prvem odboru načelstva so bili: predsednik Anton Uršič- župan in posestnik na Hotavljah, Jožef Brajec, župni upravitelj na Trati, Ivan Alič, posestnik iz Gorenje vasi, Martin Vodnik in Urban Bogataj, posestnika na Trati, in Franc Puc, posestnik na Dolenji Dobravi. Zadruga je bila enako urejena kot njene vrstnice iz Zadrुžne zveze. Vodili so zapisnike načelstva, nadzorstva in občnih zborov ter seveda vso računovodsko in knjigovodsko dokumentacijo. Zapisniki so bolj redkobesedni. Med krizo so pisali daljše zapisnike, vendar večinoma v njih le tarnajo nad hudimi časi. Načelstvo je obravnavalo sprejem novih članov in jim odobravalo posojila. Pri posojilih so se znali zavarovati. Seje nadzorstva so bile pogosto skupaj z načelstvom, včasih pa posebej. Na občnih zborih, ki niso bili nikoli sklepni takoj, so obravnavali poročila in zaključni račun. Delili so viške in občasno spreminjali pravila, kakor jim je narekovala Zadrुžna zveza. Vse posle so vodili odborniki sami, predvsem predsedniki in župniki. Že leta 1922 so prepovedali tantieme in honorarje odbornikom. Tak člen pravil so pozneje ponovili še večkrat. Obšli so ga vedno na ta način, da so si izplačevali sejnine in potne stroške. Leta 1940 so imeli lokal pri predsedniku hranilnice. Istega leta so zaposlili tajnika Maksa Potočnika s Hotavelj, ki je opravil tovrstno zadrुžno šolo.

Revizorji Zadrुžne zveze so napovedani prihajali na vsakih nekaj let. Večjih prekrškov ni bilo nikoli. V začetku je bolj slabo delovalo nadzorstvo. Že leta 1909 je revizor ugotovil, da zavod lepo napreduje in je ljudstvo imovito. Leta 1927 so imeli 26 odstotkov hranilnih vlog v posojilih in so se lepo razvijali. Med krizo so obstali, leta 1935 so zaprosili za odlog plačil. Leta 1937 je prevzela 32 kmetskih dolžnikov Privilegirana agrarna banka (PAB). Podpirali so župnijo, Katoliško akcijo, Vincencijevo konferenco, Kmetijsko podružnico. Mlekarsko zadrugo na Hotavljah in reveže.

Delovanje zadruge med vojno je skoraj nedokumentirano, čeprav so životarili. Predsednik je pred koncem vojne umrl. Ohranjen je dopis Zveze rajfajznovk v Celovcu Hranilnici in posojilnici v Gorenji vasi z dne 22. 9. 1943. po katerem naj bi se zadrुžna hranilnica na Trati obnovila. Za vodstvo so predlagali za predsednika Jožeta Demšarja, za namestnika Franca Tratnika, za člane Ludvika Jercoga, Jožeta Bogataja, Martina Vodnika in Maksa Pivka. V nadzorni odbor so bili namenjeni Franc Potočnik, Fran Eržen, Alojz Prostor, Franc Kos, Johan Podobnik in Franc Bizjak. Teh odbornikov nismo vpisali v seznam, ker je vprašljivo, ali je zadruga v tej sestavi sploh kaj delovala do konca vojne.

Član iniciativnega odbora za fuzijo kreditnih zadrug Maks Pivk je na zadnjem občnem zboru zadruge, prvem po vojni, novembra 1945 poročal, da so takoj po vojni obnovili poslovanje. Pri tej hranilnici so zamenjali marke v dinarje takoj po osvoboditvi. Na občnem zboru so izglasovali nova pravila in izvolili nova odbora. Načelnik je postal Franc Potočnik s Hotavelj, odbornika pa Janez Mrak in Maks Pustavrh. V nadzorni odbor so izvolili Jožeta Demšarja in Martina Justina. Hkrati pa so tudi sprejeli sklep o spojitvi kreditnih zadrug, ki pa se ni izvršil.

Zadrugo je likvidirala njena bivša liberalna vrstnica. Dne 29. 4. 1947 so zapisali likvidacijski zapisnik ob navzočnosti Franca Potočnika, strojnika s Hotavelj, ki je bil zaupnik zadruge po nalogu Ministrstva za finance, Maksa Pivka, poštnega zvaničnika v Gorenji vasi, ki je bil poslovodja pri Hranilnici v

Gorenji vasi, in predstavnika Krajevnega ljudskega odbora Gorenja vas Maksa Pustavrha.

Ob reviziji zadruga 28. 11. 1945 so našli 4773 dinarjev, ki so ostali do likvidacije. Del zneska je Maks Pivk naložil pri Narodni banki (Mestni hranilnici) v Škofji Loki, ostanek pa so namenili za izplačevanje raznih izdatkov. Nepremičnin ni bilo. Od premičnin pa je ostal le arhiv.

Hranilnico so dokončno likvidirali leta 1947.

Na kratko pogledjmo še vodstveni kader. Pri letnicah izvolitve odbornikov so težave, ker v zapisnikih ni vedno točnih podatkov. Razreševali so jih na občnih zborih, vendar so bile nujne spremembe tudi vmes, zato v oklepajih navajamo še druge letnice. Leta 1931 so se dogovorili, da bodo redno izmenjavali odbornike, vendar so jih na občnem zboru po odstavitvi takoj spet izvolili. Večje personalne spremembe so bile le okrog leta 1936.

Načelniki:

Anton Uršič, 1908—1910;
Janez Alič, 1910—1925;
Martin Vodnik, 1925—1941 (1945);
Franc Potočnik, 1945—1947.

Odborniki načelstva:

Jožef Brajec, župnik, 1908—1935 (36);
Martin Vodnik, Trata, 1908—1925, potem načelnik;
Janez Alič, Gorenja vas, 1908—1925;
Urban Bogataj, Trata, 1908—1923 (25), 1926—1935;
Franc Puc, Dolenja Dobrava, 1908—1909 (1925);
Josip Šubic, podobar, Gorenja vas, 1909—1925;
Anton Bohinc, 1914—1923;
Franc Uršič, župan, Hotavlje, 1925—1935 (36);
Anton Uršič, župan, Hotavlje, 1910—1912 (1925), prej tudi načelnik;
Franc Potočnik, strojnik, Hotavlje, 1925—1945—1947;
Franc Stanonik, mlinar in žagar, Sestranska vas, 1926—1928;
Franc Šraj, Gorenja vas, 1928—1936;
Janez Mrak, trgovec, Gorenja vas, župan, 1936—1945—1947;
Andrej Šavli, župnik, 1935 (36)—1945;
Maks Pustavrh, Dolenja Dobrava, 1936—1945—1947;
Jože Bogataj, Dolenja Dobrava, 1936—1937, 1943—1945;
Martin Justin, Dolenja Dobrava, 1937—1945—1947;
Franc Tratnik, namestnik, 1940—1945;

Odborniki nadzorstva:

Franc Rajčević, župnik v Lučinah, 1908—1926;
Ivan Dolinar, Lučine, 1908—1930;
Jožef Čadež, Gorenja vas, 1908—1939, potem namestnik;
Ivan Poljanec, župnik v Lučinah, 1927—1930;
Franc Oblak, Lučine, 1929—1935;

Ivan Mrak, 1931—1935;
 Urban Bogataj, 1935—1936;
 Lovro Frlic, Trata, 1935—1938;
 Jožef Demšar, Gorenja vas, 1936—1945—1947;
 Urban Potočnik, mizar, Gorenja vas, 1939—1945;
 Franc Andreuzzi, Žirovski vrh sv. Urbana, 1939—1945;
 Martin Justin, 1945—1947.

Vsi odborniki so bili seveda posestniki, pri nekaterih pa sem navedel tudi drugo poklicno dejavnost, če sem jo seveda našel.

	Bilanca aktiva = pasiva	Promet prejemki + izdatki	Člani
1908	60.339 kron	124.420	15
1914	225.606	174.322	48
1918	370.212	243.353	47
1921	1.019.928	1.638.837	39
1927	1.185.152 dinarjev	930.365	80
1933	2.150.373	970.660	67
1937	2.029.247 (osnutek)	436.879 (osnutek)	70

Na 32. redni skupščini Hranilnice in posojilnice na Trati dne 28. julija 1940 je načelnik med drugim tudi takole poročal: ... *Razmere na denarnem trgu se niso prav nič izboljšale. Lansko leto je bilo upanje, da postanejo izplačljive vse vloge, radi svetovne vojne in ker so ljudje pobrali iz svojih vlog vse, kar so mogli, Zadrudni zvezi ni kazalo drugega, kot če hoče ohraniti poslovanje, da počaka na razmere, v katerih se bo lahko pričelo redno poslovanje. Država še danes ni izročila 3 % obveznic za likvidacijo kmečkih dolgov, katere sicer obrestuje po 8 %, obljublja, da bo izplačala v 20 letih. Ravno tako še nimamo urejenih računov s PAB, katera še danes ni izročila zadolžnic, obrestovanih po 3 % in ki jih bo vrnila v 14 letih. Denarja, se zdi, da je v našem okolišu radi utrjevalnih del, ki jih gradi armada, nekaj več, ker skoraj vsi služijo pri teh delih kot delavci, videti pa ni, da bi ta denar prinesel kaj uspeha. Kvoto, ki nam je bila določena od Zadrudne zveze, smo skoraj izčrpali. Ljudje dvigajo, porabijo pa dostikrat svoj denar za brezkoristne stvari, ne v zadnji vrsti za pijačo. V občini je cela vrsta potrebnih stvari, ki naj bi se ure-dile. Ni poljedelskih strojev ni elektrike ni vodovoda. Tudi posojilnica bi morala v 32. letu svojega obstoja imeti vsaj nekaj nepremičnin, ni pa vsega tega, ker razmere v katerih živimo, ljudem ubijajo zadrudno zavest. Rezervni fond mesto, da bi se večal, pada. Odpisali smo ga pri likvidaciji kmečkih dolgov, le-tos pa kaže, da bomo morali izkazati zgubo mesto dobička. Zguba je odtod, ker se višina vlog manjša, posojilnica je bila prisiljena, da zviša obrestno mero, če noče, da bi vlagatelji še v večji meri pobrali svoje pare, na 3,5 %, sama pa dobiva za polovico svojih zamrznjenih 2 %, ostalo, kar bi se obre-stovalo po višji meri, so pa pobrali vlagatelji. Posojila so po 4,5 %, kar je odločno premalo in bo treba to obrestno mero zvišati, če hočemo ustreči vla-gateljem. Letos smo to breme preložili tako, da naj vlagatelji sami plačajo ren-tni davek in obrambni sklad, kar je dosedaj plačevala hranilnica. Pisarij je vedno več, novi zadrudni zakon je poln birokratične navlake in povzroča obilo novega dela. Zato smo prosili Potočnik Maksa iz Hotavelj, da naj prevzame*

tajniške posle, ki jih je prevzel v pretečenem letu. Dovršil je dvorazredno Zadržno šolo v Ljubljani.

*Propagande veliko nismo vršili, udeležili so se ljudje predavanja, ob pri-
liki letne skupščine Mlekarske zadruga Hotavlje. Obe zadrugi trpita na tem,
ker poznajo ljudje zadrugo toliko časa, dokler pričakujejo zlatih gradov v
oblakih, ko pa stopijo na realna tla življenja, pa dostikrat hitro odpadejo. Živ-
ljenje nas pa samo tira iz starega liberalizma, ki je oznanjeval »vsak zase, Bog
pa za vse« v nov način življenja, ko prihaja resnica »eden za vse, vsi za enega«
do popolne veljave. Veliko lažje bi ljudje sprejeli to resnico, če bi jih zadruž-
ništvo na to že pripravilo in imelo dosti sposobnih delavcev. Tako je pa mogo-
če, da bo tudi ta čisto krščanska resnica našla ljudi, ki jo bodo znali izrab-
ljati...*

Hranilnica in posojilnica v Gorenji vasi r. z. n. z. 1908—1947

Hranilnico so ustanovili sočasno s tratarsko. Registrirali so jo prav tako
aprila 1908. Že v prvih pravilih, ki so jih objavili kar v hranilnih knjižicah,
so pristopili k Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani, torej so bili liberalna orga-
nizacija. Registrirali so se za večji okoliš kot njihovi konkurenti s Trate. Po-
krivali so občine Trata (Gorenja vas), Oselica, Poljane in Javorje. V teh krajih
ni bilo posebnih liberalnih hranilnic. V začetku so namenili likvidacijsko maso,
če bi do tega prišlo, kar za razdelitev med seboj. Pozneje, leta 1923, so čisti iz-
kupiček v takem primeru namenili za gospodarske podpore v zadružnem oko-
lišu oziroma za ustanovitev novega podobnega zavoda. Občne zборе so objav-
ljali v Kmetovalcu, kratek čas v Domovini, Slovenskem domu in Jutru. Vedno
so ugotavljali, da se v poštnem okolišu Gorenja vas ti časopisi premalo bero,
zato so od leta 1929 objavljali občne zборе pred cerkvijo na Trati pri jutranji
maši. Nekaterim bolj oddaljenim članom pa so vabila za občne zборе vedno
pošiljali po pošti. Uradovali so vsako nedeljo popoldne, od leta 1913 dopoldne
ali pa ob vsakem času. Prvo leto 1908 so imeli 16 članov. Načelnstvo so sestav-
ljali: Vaclav Alojzij Paleček, trgovec, Jakob Jezeršek, trgovec, Fran Jelovčan,
trgovec, Martin Brence, vsi iz Gorenje vasi, in Simon Selak iz Todraža. V nad-
zorstvu so bili Ivan Pipan, nadučitelj na Trati, Janez Bogataj s Srednjega Brda,
Janez Fortuna s Trate, Pavel Oblak iz Gorenje vasi in Janez Peterneš iz Žirov-
skega vrha sv. Antona, posestniki.

Načelnik je bil do leta 1938 Vaclav Paleček. Odbornikom so izplačevali na-
grade, ko pa so se jim uradno odpovedali, pa sejnine, odškodnine za zamudo
časa in potne stroške, itd. V prvem obdobju sta načelniku pomagala izmenoma
dva odbornika. Posebno med krizo je načelnik delal večinoma sam. Zaračuna-
val si je honorar za poslovanje, varstvo hranilničnega premoženja in obrabo
prostorov v njegovi hiši. Leta 1933 je zneslo to kar 6000 dinarjev letno, brez
čiščenja prostorov. Podpirali so Gasilsko društvo v Gorenji vasi, Sokolsko dru-
štvo Gorenja vas-Poljane, Sadjarsko in vrtnarsko društvo na Trati, šolsko ku-
hinjo, itd. Od organizacij je bilo član zadruga tudi Sokolsko društvo v Žireh.

Prva svetovna vojna jih ni posebno prizadela. Leta 1918 so samo nalagali
denar, posojil tako ni bilo, kar je bilo ugodno za hranilnico. Močno pa jih je
prizadela gospodarska kriza v tridesetih letih. Za nelikvidnost so bili deloma
krivi tudi sami. Večino kapitala so naložili pri svoji Zvezi, ki jim je izplačevala
le po kapljicah. O hudem položaju so leta 1933 pisali ministru Kramarju in mi-

nistrskemu predsedniku Srškiću, vendar brez uspeha in odgovora. Kako je bilo takrat, si lahko preberete v prilogi.

Subjektivni vzrok za nelikvidnost in slabo stanje hranilnice je bilo slabo gospodarjenje. Odborniki so neredno prihajali na seje. Leta 1934 so zaprosili za odlog plačil. Sami pa so imeli tudi vsa sredstva zamrznjena. Posebno načelnik je vedno jadikoval, kako ga pritiskajo vlagatelji in ker ne dobe svojega denarja, bojkotirajo njegovo trgovino. Tako hudo pa za odbornike le ni bilo. Načelnik je služil na račun prostorov. Še leta 1937 jim je revizor očital, da so stari in novi odborniki večinoma veliki in nedisciplinirani dolžniki pri hranilnici. Vlagatelji niso imeli takrat nobenega zastopnika v odborih. V članstvo sploh niso sprejemali takih, ki bi ne vzeli posojila. Za takšne vrinjence, ki bi lahko pokvarili sistem hranilnice, so namenili precej vpisnine. Leta 1939 je revizor odkril skrito rezervo, ki so si jo hoteli razdeliti odborniki med seboj. To so jim prepovedali. Bali so se, da bi za ta fond ne izvedela davkarija. To rezervo so imeli naloženo v lastni hiši na dve hranilni knjižici z nedolžnimi gesli Lastni dom in Porezen. Revizor jim je svetoval, naj izvolijo dobro upravo.

Leta 1939 so oddali Privilegirani agrarni banki 39 posojil. Že leta 1938 je pričel pešati stari Paleček. Leta 1937 so dali v združno šolo njegovega sina Dušana. Ta je šolo opravil in bi bil rad nasledil očeta. Bil pa je mlad, rojen 1922, zato je imel težave. Leta 1938 so ga izvolili za tajnika. Za kratek čas jim je tajnikoval Žarko Hribar. Na priporočilo Zveze so spet vzeli Dušana Palečka.

Leta 1939 je postal načelnik oziroma predsednik Pavel Miklavc, njegov namestnik pa Janez Gladek s Fužin. Miklavc je neredno prihajal na seje, zato so leta 1941 postavili za načelnika namestnika Gladka. Desna roka pa je bil v tem obdobju pred vojno in še pozneje Maks Pivk, poštni zvaničnik s Hotavlj.

Leta 1940 se jim je uresničila želja po lastnem poslopju. Že prej so včasih zlicitali kakšno posestvo na račun hranilnice, vendar so ga seveda takoj naprej prodali. Želeli pa so si hišo v Gorenji vasi, veliko, kjer bi z oddajanjem prostorov tudi zaslužili. Iz vlog pod geslom z zidavo nove hiše ni bilo nič. Jerzerškovo hišo v Gorenji vasi št. 61 pa jim je Zveza pomagala kupiti tako, da jim je odobrila posojilo. Veselje s hišo jim je kmalu zagrenila vojna, tako da niti prepisov niso uspeli izpeljati do konca. Vselitev so jim v začetku preprečevale stranke. Proti koncu vojne so se v stavbi naselili belogardisti.

Med vojno je hranilnica delovala naprej. Zapisniki sej načelstva in nadzorstva so ohranjeni še iz leta 1942. Nekaj spisov je ohranjenih za ves čas vojne. Preimenovali so se v Spar- und Darlehenskasse Oberdorf, G. m. u. H. oziroma Spar-und Darlehenskasse in Oberdorf über Laak, Südkärnten. Priključili so se rajfajznovski organizaciji s sedežem v Celovcu. Nekaj časa je bil njihov poseben svetovalec v Kranju, ki pa ni imel kaj početi, zato so njegovo mesto ukinili. Obseg poslovanja ni bil velik. Dolžniki so večinoma poravnali dolgove, ostali pa so kmečki dolгови. Nemški revizor je leta 1942 priporočal spojitev obeh zadrug v Gorenji vasi in na Trati, do česar pa seveda ni prišlo. Ko je Maks Pivk odšel v partizane, je zakopal ključke od blagajne in je stanje ostalo nedotaknjeno do konca vojne.

Že 5. avgusta 1945 so se zbrali predstavniki hranilnic v Leskovici, na Trati, v Gorenji vasi in Poljanah, da bi ustanovili združen zavod. Iz te moke ni bilo kruha.

Jeseni 1945 so izvolili nov odbor. Predsednik je postal dr. Milan Gregorčič, zdravnik v Gorenji vasi, tajnik Maks Pivk, poštni zvaničnik, blagajnik gostil-

ničar Ivo Šorli iz Gorenje vasi, in odbornika Franc Bevk s Podjelovega Brda in Francka Selak iz Todraža. V nadzorni odbor so izvolili Jožeta Demšarja in Martina Klemenčiča, oba iz Gorenje vasi, in Vinka Freliha iz Sovodnja. Član Iniciativnega združnega odbora Slovenije tovariš Anton Peternelj jim je pri- nesel nova pravila. Dobili so nekaj denarja, ki so ga dali naprej Nabavno pro- dajni zadrugi in nekaterim privatnikom. Leta 1947 so imeli v članstvu 50 kme- tov, 9 delavcev, 4 nameščence, 1 užitkarja, 7 organizacij in 1 geslo. Še so bili pripravljeni delati, toda ukinitve takšnih zavodov je bila na pragu. Hranilni- co so likvidirali na isti dan kot tratarsko in leskovško. Zastopnik ministrstva za finance je bil Franc Potočnik, strojnik s Hotavelj. Navzoči so bili še Maks Pivk kot poslovodja, dr. Milan Gregorčič kot predsednik in Maks Pustavrh od Kra- jevnega ljudskega odbora v Gorenji vasi. Denarno stanje se je ujemalo. Hra- nilnica je zapustila stanovanjsko hišo v Gorenji vasi št. 61 z drvvarnico in 600 kvadratnih metrov vrta ter razne premičnine v pisarni. Zaradi hiše se je na- čelstvo in nadzorstvo sešlo še po likvidaciji maja 1947, vendar so takrat za- stonj protestirali in objokovali hranilnico.

Načelniki:

Vaclav Paleček 1908—1939;
 Pavel Miklavc 1939—1941;
 Janez Gladek 1941—1945 ?;
 dr. Milan Gregorčič 1945—1947.

Odborniki načelstva:

Vaclav Alojzij Paleček, trgovec, Gorenja vas, 1908—1939;
 Jakob Jezeršek, trgovec, Gorenja vas, 1908—1914;
 Fran Ksaver Jelovčan, trgovec, Gorenja vas, 1908—1935;
 Martin Brence, Gorenja vas, 1908—1920;
 Simon Selak, Todraž, 1908—1920;
 Franc Osredkar, krojač in pismonoša, Sestranska vas 1914—1929;
 Pavel Perescutti, mesar, Gorenja vas, 1920—1926;
 Pavel Oblak, Gorenja vas, 1920—1938;
 Ivan Šorli, pek, Gorenja vas, 1926—1928;
 Peter Podobnik, krojač, Gorenja vas, 1926—1928;
 Franc Telban, trgovec, Sovodenj, 1926—1928;
 Josip Čadež, Trata, 1928—1931;
 Franc Demšar, Gorenja vas, 1929—1932;
 Matevž Inglič, Gorenja vas, 1929—1938;
 Josip Ferlan, Dolenja Dobrava, 1931—1935;
 Janez Bogataj, Srednje Brdo, 1932—1938;
 Maks Pivk, poštni uradnik, Hotavlje, 1935—1945—1947;
 Matija Kržišnik, Kladje, 1935—1939;
 Andrej Selak, Todraž, 1938—1945;
 Janez Gladek, mlinar, Fužine, 1938—1945;
 Pavel Miklavc, Kopačnica, 1939—1945;
 Ivo Šorli, pek in gostilničar, Gorenja vas, 1939—1945—1947;
 Ivan Kokalj, Podgora, 1939—1945;
 Ivan Likar, Hotavlje, 1939—1945;

dr. Milan Gregorčič, Gorenja vas, 1945—1947;
 Franc Bevk, Podjelovo Brdo, 1945—1947;
 Francka Selak, Todraž, 1945—1947.

Odborniki nadzorstva:

Ivan Pipan, nadučitelj, Trata, Sestranska vas, 1908—1914;
 Janez Bogataj, Srednje Brdo, 1908—1932;
 Janez Fortuna, mlinar, Trata, 1908—1914; 1919—1925;
 Pavel Oblak, Gorenja vas, 1908—1920;
 Janez Peternelj, Žirovski vrh sv. Antona, 1908—1913;
 Lovrenc Perko, nadučitelj, Po'jane, 1913—1926;
 Janez Ferlan, Gorenja vas, 1914—1919;
 Jakob Brejc, Brebovnica, 1914—1917;
 Valentin Filipič, Žirovski vrh sv. Antona, 1914—1920;
 Ignacij Čadež, gostilničar, Srednja vas, 1917—1920;
 Lovro Ferlic, Trata, 1920—1925;
 Simon Burnik, kovač, Hotavlje, 1923—1925;
 Josip Ferlan, Dolenja Dobrava, 1925—1931;
 Josip Čadež, Trata (Lajše), 1925—1926;
 Pavel Oblak, Podgora, 1925—1926;
 Pavel Perescutti, mesar in gostilničar, 1926—1930, 1935—1945;
 Ciril Jereb, mizar, Gorenja vas, 1926—1928;
 dr. Milan Gregorčič, zdravnik, Gorenja vas, 1926—1928; 1931—1932;
 Lovro Oblak, Trata, 1928—1933;
 Matevž Inglič, Gorenja vas, 1928—1929, 1938—1945;
 Janez Gladek, mlinar, Fužine, 1928—1938;
 Fran Bizjak, trgovec, Hotavlje, 1929—1932;
 Alojz Prostor, Srednja vas, 1930—1931, 1938—1945;
 Franc Osredkar, krojač, Sestranska vas, 1931—1937;
 Pavel Miklavc, mizar, Kopačnica, 1932—1939;
 Maks Pivk, pismonoša, Hotavlje, 1933—1935;
 Josip Ferlan, Dolenja Dobrava, 1935—1937;
 Franc Eržen, žagar, Sovodenj, 1938—1945;
 Andrej Selak, Todraž, 1938—1945 ?;
 Janez Mrak, 1938—1945;
 Ivo Šorli, gostilničar in pek, 1938—1939;
 Janez Podobnik, čevljar, Podjelovo brdo, 1939—1945;
 Matija Kržišnik, Kladje, 1939;
 Jožef Demšar, 1945—1947;
 Vinko Frelih, čevljar, 1945—1947;
 Martin Klemenčič, čevljar, 1945—1947.

Računski zaključki

Leta	Hranilne vloge	Posojila	Promet	Čisti dobiček	Članov
1908	36.271 krone	5.300	81.190	59	16
1909	45.237	7.720	77.905	58	25
1910	61.029	26.100	177.097	23	40
1911	76.679	40.310	145.697	842	55
1912	86.344	42.314	141.943	476	59
1913	110125	46.064	167.587	503	63

	Prejemki	Izdatki	
1914	87.929	87.929	
1916	91.580	82.230	412
1917	175.418	160.474	1.994
1918	169.291	159.385	1.118
1919	308.890	299.175	2.670
1920	611.157	606.033	5.061

	Bilanca aktiva-pasiva	Promet prejemki + izdatki	
1931	1.706.637 din	1.800.058	103
1932	1.680.292	619.760	98
1934	1.612.086	588.124	86
1935	1.577.627	476.014	86
1936	1.486.082	361.044	83
1937	1.433.726	413.169	84
1938	1.385.227	822.397	89

Leta 1939 so imeli 95 članov. Leta 1947 pa še 72.

ZVEZA SLOVENSКИH ZADRUG V LJUBLJANI

r. z. z. o. z.

št. 5892

datum: 24. 6. 1935

P. n.

Hranilnica in posojilnica Gorenja vas

Vašemu cenjenemu dopisu z dne 23. t. m. smo se zelo začudili. Saj ste nam podobni ultimatum poslali že lansko leto in smo Vam že lani odgovorili, da se ne da napraviti nič drugega kakor iti pod zaščito in zaščiteni čakati boljših časov.

Prav isto kakor Vam se dogaja tudi nam. Kakor Vi, tako tudi mi ne moremo izsiliti od ljudi potrebnega denarja, ker ga nimajo in so vrhu tega po večini tudi zaščiteni. Čim vložimo proti taki zadrugi tožbo, takoj pobegne pod zaščito in rezultat za nas je, da moramo namesto dobiti, denar celo dati za koleke in sodne stroške.

Kljub vsem neprilikam Vam pa tako izplačujemo, kolikor pač moremo. Prepričani smo, da bi Vi nam ne plačali toliko, če bi nam bili Vi n. pr. dolžni enak znesek. Kakor drugod skrbe za vlagatelje, za obveze proti Zvezi pa se ne menijo, tako bi gotovo tudi Vi položili Zvezo na dolgo klop in postregli samo svojim bližnjim vlagateljem. S tem Vam nič ne očitamo, temveč Vas prosimo, da se postavite na naše stališče ali na stališče dolžnika, da boste lažje presojali, s kakimi težavami se mora Zveza boriti.

Glede Vaše grožnje Vas opozarjamo, da lahko nosite ključe na sodišče, vendar jih sodišče ne bo sprejelo, ker se njega to nič ne tiče. Ako pa svojo namero vendarle hočete izvršiti, tedaj je možno to na dva načina. Ali da skličete občni zbor in mu izročite svoje mandate, ali pa, da prosite deželno sodišče, da otvori stečajno likvidacijo posojilnice. V prvem slučaju boste odložili mandate sami sebi in jih boste morali zopet sami sebi sprejeti, v drugem slučaju pa boste dobili komisarja v obliki tega ali onega advokata, ki bo opravljal Vaše posle namesto Vas in Vam seveda solil blagajno z visokimi računi. Obvez nasproti posojilnici pa se ne morete izogniti na noben način, zato bi si s pobegom pri njeni upravi nakopali kvečjemu škodo in še hujše očitke od strani upnikov. Verjemite nam, da bi tudi naši funkcionarji radi odložili mandate, če bi bilo s tem komu kaj pomagano. V krizi je pač tako kakor v vojski. Ali vzdržim in končno zmagam ali pa se vdam in sem s tem že premagan. Tretjega izhoda žal ni. Potrpite torej in mislite na svetopisemski izrek o sedmih debelih in sedmih suhih kravah. Na svetu je bilo in bo vedno tako, da je

nekaj časa dobro, nekaj časa pa slabo. Ker je zdaj že dolgo časa slabo, lahko torej pričakujemo zopet dobro.

Prosimo Vas, da tudi to pismo pokažete vsem odbornikom, da ga prečitajo in pripominjamo, da Vam bomo tudi v bodoče nudili toliko, kolikor bomo pač mogli.

Zadruške pozdrave:

podpis nečitljiv

Hranilnica in posojilnica v Leskovici r. z. n. z. 1897—1947

Arhiv hranilnice je kaj skromen. Ohranjena je knjiga pristopnic, nekaj poročil o stanju računa pri Zadružni zvezi v Ljubljani in revizijsko poročilo iz leta 1939.

Hranilnica je bila ustanovljena leta 1897. Njeni vodje so bili vsakokratni župniki v Leskovici. Ustanovil jo je Anton Pfajfar, njemu je sledil Matevž Kos. Pozneje jo je vodil Janez Kenda, kurat iz Novakov. Od leta 1938 je hranilnico vodil Jožef Kapus. Največ članov se je vpisalo v prvem letu delovanja leta 1898, kar 36. Razen privatnikov so bili člani še Kmetijsko društvo v Leskovici, župna cerkev v Leskovici in po letu 1901 Kmetijsko društvo v Oselici. Po nekajletnem zagonu je pristopalo le po nekaj ljudi na leto, včasih samo eden, po prvi svetovni vojni pa kakšno leto tudi nobeden. Zadnji vpisi članstva so iz leta 1939. Vseh vpisov je bilo od ustanovitve do leta 1939 179, kar je sicer bolj malo, saj so zadružniki tudi izstopali in umirali. Leta 1939 je štela zadruga 34 članov. Posebno v prvem obdobju za župnika Pfajfarja je bila večina članstva nepismena in jih je župnik podpisal ob navzočnosti še ene priče ali kar sam. Članstvo je bilo iz: Leskovice, Davče, Debeni, Krnic, Kopačnice, Lajš, Novin, Novakov, Robidnice, Studorja, Trebije, Volake, itd. v glavnem krajevno omejeno.

Iz revizije dr. Branka Jana leta 1939 je razvidno, da so malo delovali. Župnik je uradoval le v soboto dopoldne. Poslovanje je bilo sicer pravilno, toda zaradi zastarelih obrazcev še v kronah in zaradi raznih popravkov je dajalo vtis površnosti.

V letu 1938 je zadruga imela 121.615 dinarjev aktive in prav toliko pasive. Vse kaže, da je delovanje zamrlo že leta 1941. Uradno so hranilnico likvidirali leta 1947.

Likvidatorji so bili od obeh hranilnic iz Gorenje vasi in Trate. Zapisnik je podpisan istega dne kot za likvidacijo tratarske hranilnice, katero je zastopal Franc Potočnik, strojnik na Hotavljah, kot zaupnik po nalogu ministrstva za finance. Maks Pivk je zastopal gorenjevaško hranilnico, Maks Pustavrh pa KLO Gorenja vas.

Ob pregledu uradnih knjig so ugotovili primanjkljaj 20.000 dinarjev, revaloriziranih na 2000 din. Ta znesek je župnik prejel od Zadružne zveze, ni ga pa knjižil. Neke malenkostne pare pa so bile še v železni blagajni. Drugega premoženja razen blagajne in poslovnih knjig pa zadruga ob likvidaciji ni imela.

Viri

Hranilnica in posojilnica na Trati nad Škofjo Loko, 1 fascikel, 1 škatla; 0,2 tekoča metra, 1908—1947, sumarni popis.

Ohranjeno: Zapisniki občnih zborov, sej načelstva, sej nadzorstva 1908—1946, revizije 1931—1945, spisi 1909—1947, pristopnice, zadolžnice, hranilne knjižice 1908 do 1946, računovodske knjige 1921—1940.

Hranilnica in posojilnica na Trati nad Škofjo Loko, 1 fascikel, 1 škatla; 0,2 tekoča metra, 1908—1945, sumarni popis.

Ohranjeno: Pravila 1908, seje načelstva, nadzorstva in občnih zborov 1908 do 1941, 1945; računski zaključki 1908—1938, revizije 1909—1940, pristopnice, prošnje za posojila, dolžniki 1908—1939, hranilne vloge 1908—1945, spisi 1908—1940, 1945.

Hranilnica in posojilnica v Leskovici, 1 mapa, 1898—1941, sumarni popis.

Ohranjeno: Knjiga pristopnic 1898—1941, spisi v zvezi z obračuni in računi 1910—1940, revizija 1939.

Zusammenfassung

DIE SPARKASSEN IN TRATA, IN GORENJA VAS UND IN LESKOVICA

Vor dem Krieg waren im Bereich von Škofja Loka ungefähr 18 Kreditgenossenschaften. Archive sind erhalten für die Anstalten in Stara Loka und in Škofja Loka. Diese haben wir in einer Sonderpublikation im Jahr 1983 behandelt. Erhalten sind gleichfalls die Archive für die Sparkasse in Leskovica, in Trata und in Gorenja vas — Ortschaften im Poljane-Tal. Die älteste war die klerikal orientierte Sparkasse in Leskovica aus dem Jahr 1897. Die Sparkasse in Trata stand ebenfalls unter dem Einfluß der klerikalen Partei, während jene in Gorenja vas liberal eingestellt war. Die beiden letztangeführten wurden gleichzeitig im Frühjahr 1908 gegründet. Während der Wirtschaftskrise in den dreißiger Jahren gerieten sie in eine Krise, die von der Spar- und Darlehenskasse G. m. u. H. in Trata leichter überstanden wurde als von jener in Gorenja vas. Diese schloß sich zu sehr lokal ab. Einzelne Mitglieder waren vor allem auf ihre eigenen Vorteile bedacht, so daß die Tätigkeit der Anstalt schon an den Rand des Gesetzmäßigen gelangte. In den letzten Vorkriegsjahren lebten beide Anstalten wieder auf. Die Sparkasse von Gorenja vas kaufte sogar ein eigenes Haus an. Der zweite Weltkrieg lähmte die Tätigkeit beider Sparkassen. Nach dem Krieg wurde gemeinsam mit Poljane die Wiedererneuerung der Sparkassen und die Vereinigung in eine gemeinsame Anstalt geplant. Die gesetzliche Auflösung derartiger Anstalten im Jahr 1947 bedeutete jedoch das Ende auch für unsere drei Genossenschaften.